ZUTPHEN - SCHILLEMANS & VAN BELKUM.

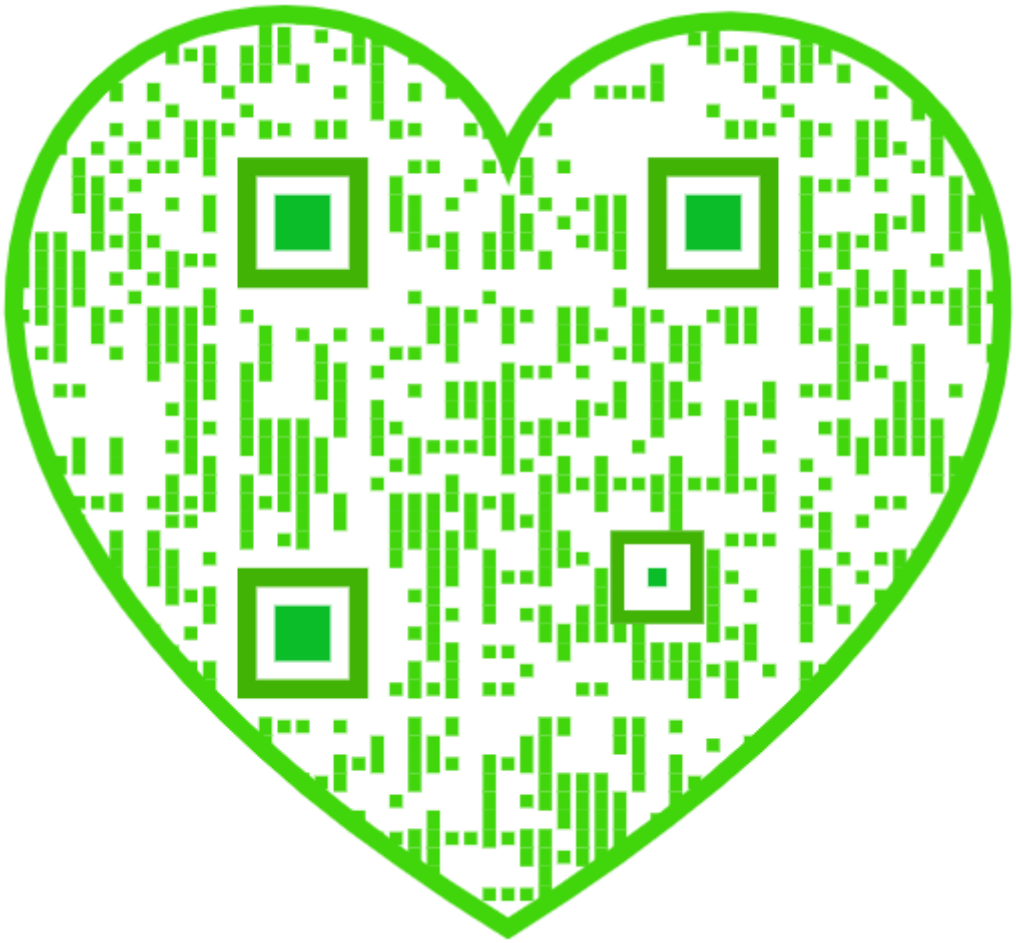

IC-O K Y
binn

P 147 587190
B1000 899 4333

15.

'T is toch waar van... die muschjes!

EENTJE! LEENTJE!»

«W - w - wat is het, Moeder?»

«Wat het is, kind? Vraag je dat?»

«Moeder, Moe... ja, ik - ik - - ik!»

«Maar, kind, word dan toch wakker en sta op! Het is vijf uur en ik moet naar de fabriek! Zal je nu opstaan?»

«Ja, Moeder, dadelijk!»

«Goed voor zusje zorgen, dat het kind niet te laat komt in het bewaarhuis!»

«Ja, Moeder!»

«Je boterhammen voor nu en van middag liggen op tafel gesneden!»

«Ja, Moeder, dank je!»

«En dan goed naar de beste plekjes voor de mooiste bloemen zoeken, mooie ruikertjes binden en probeeren er veel te verkoopen, zal je?»

«Ja, Moeder!»

«Dag, kind!»

«Dag, Moeder!»

Nu zult ge misschien wel vragen waar ergens dit gesprek plaats had. Denk u in eene van onze grootste steden een hoog huis van wel vijf verdiepingen, waar boven nog eene vliering onder de dakpannen, en waar onder nog een vochtige kelder. Deze laatste is ook bewoond. Op de eerste verdieping wonen twee gezinnen. De mannen ervan zijn zoo wat heeren. De een is gelddrager bij een' kassier, de ander is meesterknecht in eene drukkerij. Op de tweede verdieping wonen drie

BIBLIOTHEEK EN LEESZALEN
DER GEMEENTE ROTTERDAM

gezinnen. De mannen zijn werklieden op eene scheepstimmerwerf. Op de derde verdieping wonen ook drie gezinnen. De mannen zijn losse sjouwers. Op de vierde verdieping wonen eveneens drie gezinnen. De mannen zijn reizende kermisgasten. Op de vijfde verdieping zouden ook drie gezinnen kunnen wonen, want alles is er door den eigenaar van die kleine kazerne op ingericht, doch twee van de woon-gelegenheden zijn onverhuurd. In eene ervan woont vrouw Vandera met hare twee kinderen, twee meisjes. Eene weduwe is ze niet. Volgens het spottend oordeel van buren en anderen, is haar man voor anderhalf jaar voor niemendal in den kost bij de Oomes van het Traliehuis, en dat wegens het lichaamsgebrek, dat de man bij zekere gelegenheid getoond had te lange vingers te hebben. Ge begrijpt dien spot wel. Vandera had gestolen en zat in de gevangenis.

Hij was loopknecht bij een' grooten houthandelaar, die mede een fabriek van postpakket-kistjes had, en uit medelijden hebben ze vrouw Vandera nu voor de eerste twee uren in den morgen in het werk gehouden om het kantoor schoon te houden, de spreekkamer te stoffen en te vegen, de kachels aan te maken, de lampen schoon te houden, en zoo meer. Voor dat werk krijgt ze elken morgen drie stuivers, een kop koffie en twee boterhammen.

Is ze aan de fabriek klaar, dan is het half acht en dan loopt ze wat ze loopen kan, de boterhammen onderweg uit het vuistje opetend, — soms ook ze in den zak stekend, als er eens kaas of vleesch op is, want dan is het eene traktatie voor de kinderen, — naar de haven, waar elken morgen om negen uur de stoomboot afvaart naar A. Hier maakt ze voor zeventig cent in de week, want ook des Zondags vaart de boot, de twee kajuiten schoon. Dat is eene bovenst beste betrekking, en er zijn vrouwen genoeg geweest, die het voor niemendal wilden doen, dewijl al het brood en vleesch, dat de passagiers den vorigen dag lieten staan, omdat ze genoeg hadden, voor de schoonmaakster is. De Kapitein van de boot wil van die goedkoope werkvrouwen evenwel niets weten en houdt vrouw Vandera.

Zoodra ze op de boot klaar is, loopt ze, neen, vliegt ze bijna, wel een half uur ver, heel naar het andere einde der stad. Daar woont de huis-

Informatiecentrum Jeugdlectuur
Gemeente Bibliotheek Rotterdam
42-91

baas, en als ze wil blijven wonen waar ze woont, voor vijf-en-zeventig cent in de week, dan moet ze bij de vrouw van den huisbaas elken dag komen werken van tien tot zes uur. Loon krijgt ze dan niet, maar wel eene koffie-boterham en den middagpot.

Noem dat nu geen «karig» loon, want dan zullen de huisbaas en zijne vrouw het u anders vertellen.

Iemand, die steelt, is slecht, en de vrouw en kinderen van zoo'n man, nu, die kan men toch ook niet al te best vertrouwen.

Zoo redeneeren althans o, zoo veel menschen, maar of dat nu wel waar is, zie, dat weet ik niet. Of liever, ik weet het wel. Van de tien keer is het vijf keer niet waar.

Niet ieder, die steelt, is slecht, al is het stelen ook slecht.

Vrouw Vandera was weken lang ziek, Vandera ook. Geen verdiensten. Waarvan nu leven?

Vandera had gestolen, brood gestolen met inbraak, en nu was hij in de gevangenis.

«De twee andere woongelegenheden op die vijfde verdieping zou ik best voor een gulden per week ieder verhuurd krijgen, als jij er niet woonde, vrouwtje! Het zijn beste woningen voor weinig geld. En daarom, wees dankbaar, dat ik het zoo weet te schikken!» zei de huisbaas.

En nu moeten we eens een sommetje maken.

Op de fabriek verdient ze zes maal vijftien cent, dat is negentig cent in de week.

Op de boot verdient ze zeven maal tien cent, dat is zeventig cent in de week.

Aan huishuur moet er iedere week vijf-en-zeventig cent af, zoodat er overblijft elke week vijf-en-tachtig cent voor kost en kleertjes voor hare kindertjes. Eigenlijk is het maar vijf-en-zeventig cent, want voor Lotje moet iedere week in het bewaarhuis een dubbeltje betaald worden.

Moeder eet alleen des zondags thuis, en van de boot brengt ze wel zooveel mee, dat de kinderen er heel de week brood genoeg aan hebben.

Maar vijf-en-zeventig cent is aan vuur en licht in den winter gauw

op, en, o, daar, bijna onder de dakpannen, kan het toch zoo koud, zoo zoo vreeselijk koud zijn!

Er komt dus te kort, want, let wel, elke week moet er van die vijf-en-zeventig cent nog vijftien cent af voor de «Ziekenbus» en het «Begrafenis-fonds».

Reken nu zelf maar uit of dat wel negen cent per dag is voor vuur, licht, middagpot en... kleeren.

Zoodra Moeder thuis is, moet ze haar jongste halen en het gewone eigen huiswerk gaan doen, en dan gaat het aan den slag bij een flauw petroleum-lichtje om voor Lotje van oud nieuw te maken.

Weet ge wat dat is, van oud nieuw maken?

Dat wil zeggen van allerlei oude lappen, hier en daar voor een prikje gekocht, soms ook gekregen, soms ook gekocht, kleertjes te maken voor het kleine Lotje!

En dat is een werk, want vrouw Vandera heeft wel wat leeren verstellen, oplappen, breien en stoppen, maar heele jurken heeft ze nooit leeren maken. Ze kan zelfs niet naar een patroon knippen.

Als ge nu de titelplaat bekijkt, en als ge weet, dat de kleinste van de twee, die daar bijna eene neergelaten pakkist op het hoofd krijgt, Lotje is, dan zult ge wel zien, hoe arm Moedertje op hare manier van oud weer nieuw weet te maken.

Lach het wonderlijk opgedirkte Lotje nu maar niet uit! Heb liever medelijden met het stumperdje!

Dat Leentje er beter in de kleeren uitziet, nu dat is geen wonder.

Moeder kan, al is ze nog zoo zuinig, en al keert ze iederen cent wel driemaal om eer ze hem uitgeeft, met nog geen negen cent per dag niet toekomen. Daarom moest Leentje, al is ze net maar pas twaalf jaar van school af, en ook uit verdienen.

Als Moeder om vijf uur weggaat, staat Leentje op, kleedt haar zusje en brengt dat om zeven uur, in den zomer, weet ge, naar het bewaarhuis. Dan komt ze terug, haalt de bedden op de vliering af, want daar slapen ze alle drie, en neemt dan eene vrij groote hengselmand van een' spijker. Met die hengselmand loopt ze dan naar buiten de stad om daar

Eer ze er aan dacht viel ze bij de negotie in slaap. (Bladz. 72.)

in de duinen bloemen te plukken. Er bloeien wel lieve bloempjes in de duinen, als men de rechte plekjes maar weet. Men vindt er wilde roosjes, viooltjes, tijm, o, van die geurige, heerlijke tijm, kamperfoelie, wilde lelietjes van dalen, kruiskruid, kleine windekelkjes, hondsdraf en nog wel tien en meer andere soorten van bloempjes. Maar nog eens, men moet de goede plekjes weten te vinden, anders kan men een' heelen tijd zoeken, eer men een mager ruikertje heeft.

Tegen twaalf uur is Leentje meestal thuis, en met behulp van eindjes naaigaren gaat ze dan kleine ruikertjes maken terwijl ze hare boterhammen eet.

Zoo omstreeks twee uur gaat ze met eene groote, platte mand vol bloem-ruikertjes naar de openbare wandelwegen om daar die ruikertjes tegen twee cent per stuk aan de dames te verkoopen.

Wanneer ze er nu vuil en slordig gekleed uitzag, zouden de dames te vies zijn om van haar te koopen, en daarom maakt Moedertje geen nieuw van oud voor Leentje, maar bij een' uitdrager of elders koopt ze gemaakte kleeren voor haar, en daar Leentje op school wel wat heeft leeren naaien, zoo kan ze al aardig voor zichzelve zorgen. Zoo heeft ze, en dat is toch zoo min niet, één pakje om naar de duinen te gaan, één pakje om de bloemen-negotie te doen, en één pakje om des Zondags naar de kerk te gaan of met Lotje een straatje om te maken.

Bij zomerdag is het nooit vroeger dan tien uur des avonds, en meest altijd zelfs een half uur later, eer ze thuis komt. En eer ze dan naar bed gaat, wordt het al gauw half twaalf.

Kunt ge nu begrijpen dat Moeder Vandera zoo'n preek moet houden eer Leentje des morgens wakker is?

Leentje is niet sterk; ze groeit nog al hard en... groei eten, dat is eten waar pit in zit, kan er niet op overschieten. Zoo komt het, dat ze zoo zwak en ook zoo slaperig is.

Tusschen de duinen kan het zoo warm zijn, en dikwijls gebeurt het haar, dat ze, al zoekende naar bloemen, in slaap dreigt te vallen.

Is dat wonder?

En als ze des middags en des avonds met hare negotie loopt en

De koetsier dankte beleefd. (Bladz. 74.)

dan soms zoo moede, zoo heel erg moede is, dan durft ze zelfs op geen bankje te gaan zitten, omdat ze bang is, dat ze in slaap vallen zal.

Eens, nu een jaar geleden, heeft ze het er eens op gewaagd om wat op eene bank te gaan zitten. Ze ging toen nog school, en liep enkel des avonds met ruikertjes. Vader was toen pas weg, en zij was nog zoo zwak niet. Maar toch was ze toen ook al gauw moede, en zoo een beetje rustende, viel ze, eer ze er aan dacht, bij de negotie in slaap.

Hoe lang ze wel geslapen heeft, weet ze niet. Ze weet alleen, dat ze plotseling door een' harden schreeuw wakker gemaakt werd.

Het was een straatjongen, die er aardigheid in gevonden had haar zoo wakker te maken. En was het daarbij maar gebleven, doch dat was den deugniet nog niet genoeg. Hij nam haar mandje met ruikertjes, liep er mee weg en smeet het wat verder in de gracht.

Snikkend stond Leentje aan den kant van het water naar het mandje en de bloemen, die op het water dreven, te kijken.

Een andere arme jongen vischte met een' langen stok voor haar het mandje op, en dat had ze nu terug, maar al hare ruikertjes, ze had er maar twee verkocht, waren weg, heelemaal verloren.

Na dien tijd wilde ze niet weer gaan zitten, en eens dat ze in de duinen slaap kreeg, had ze geprobeerd wat zand in een van hare oogjes te werpen om dan door de pijn wakker te blijven. Wakker gebleven was ze, maar dat zand in het oog had zooveel pijn gedaan, dat ze zoo iets niet weer wilde doen. Als ze nu in de duinen slaap kreeg, prikte ze zich maar met een' rozedoorn in den arm en dat hielp ook. Kreeg ze bij de negotie slaap, dan trapte ze zich maar eens flink op de groote teen, en dan was ze opeens klaar wakker.

Ziezoo, nu weet ge genoeg wie Leentje en Lotje Vandera zijn. Ik wil u alleen dit nog zeggen, dat ik niet goed weet of ik dien naam goed spel, want het kan ook zijn Van der A, — Van der Aa, — Van de Ra, — Van de Raa, — Van Dera, — Van Deraa, — Van Derae of van der Ra, ik weet het niet.

Toen Moeder weg was deed Leentje alles net als anders, alleen was Lotje een beetje boos, en een beetje erg boos ook, omdat ze alweer die

jongenspet ophad, en de andere kindertjes hadden er haar den vorigen dag zoo om uitgelachen en haar «Kees» genoemd. Ook was ze boos, dat ze, al was het zomer, alweer die rare das om kreeg. Maar Moeder wilde dat zoo, omdat de morgens koud waren en Lotje zoo gauw leelijk hoesten kon.

Leentje was echter ook niet zooals altijd. Ze was pas om elf uur thuis gekomen en over twaalven naar bed gegaan. Ze kon wel slapen, waar ze stond.

Klaar wakker was ze echter toen ze hoog uit de lucht eene ruwe stem hoorde schreeuwen: «Van onder!»

Verschrikt keek Leentje omhoog, trok Lotje schielijk weg en met kloppend hartje zeide ze: «He, bijna er onder!»

Gelukkig, dat het er maar «bijna onder» en niet meer was. Ja, dat was gelukkig, maar Leentje schrikte er toch zoo van, dat ze heelemaal van streek was toen ze weer thuis kwam. Dat is nu voor sterke kinderen om er eens hartelijk over te lachen, maar afgebeulde kindertjes worden schrikachtiger, naarmate ze zwakker worden.

En toen ze in de duinen was, zag ze tusschen de bloempjes maar telkens die pakkist, die vreeselijke, ja, het was net, alsof de leeuwerik daar hoog in de lucht: «kist! kist!» riep.

Op den gewonen tijd kwam ze thuis. Ze ging ruikertjes maken. Het rangschikken van de bloempjes, waarmee ze anders zoo vlug overweg kon, ging nu in het geheel niet vlug. Ze vorderde slecht en, wat erger was, ze waren leelijk, heel leelijk.

De boterhammen smaakten haar niet. Eene halve, — genoeg, — de anderhalve andere ging in de kast. Het mandje werd opgenomen en een half uur later dan anders was ze op straat.

Ha, daar voor die villa hield eene vigilante met koffers beladen, stil, en de koetsier kwam van den bok.

Rep-je, Leentje, rep-je, meid! Misschien kan je wel een paar ruikertjes verkoopen! Reizigers en reizigsters zijn over het algemeen nogal mild.

Eene dame stapte er uit en eene andere dame kwam om haar te begroeten.

De aangekomene wees op de koffers en gaf toen den koetsier eene

fooi. De koetsier dankte beleefd, tikte tegen den hoed en zei: «Ik zal ze daar neerzetten, dame!»

De twee dames gingen heen, en eer Leentje nog bij het hek was, riep ze al: «Juffrouw, juffrouw, wil u niet een bouquetje koopen?»

Maar de juffrouwen hadden het zoo druk met elkander, dat ze Leentje niet hoorden, en juist toen ze bij het hek was en nog eens roepen wilde, kwamen er twee livrei-knechts aan, die haar toesnauwden: «Pak je weg, bedelaarster! De Freules hebben bloemen in overvloed en hebben die lorretjes niet noodig!»

Verschrikt liep Leentje heen.

«Bedelaarster» en «lorretjes»!

De tranen sprongen haar in de groote oogen. Zij was toch geen bedelaarster, neen, dat was ze niet, heelemaal niet!

En «lorretjes»!

Ze bekeek de bouquetjes en, ja, nu viel het haar toch ook op, dat ze heel, heel leelijk waren dezen keer. Zij zou ze verbinden, daar op die bank, waar die juffrouw met dat mooi gekleede meisje zat.

Leentje ging er heen, en zette zich heel op het puntje van de bank neer, zóó ver van die twee af, dat er nog wel plaats was voor vier andere menschen.

«Toe, juf, laten we hier gauw weg gaan,» zeide het meisje. «O, foei, dat vieze bedelkind!»

«Hei, hei, Marie, niet zoo boos,» zeide de kinderjuffrouw en een handjevol bloempjes uit Leentjes mandje nemend, gaf ze die aan het kind en zei: «Breng ze maar aan Mama, dan zal die wel zeggen, dat ze mooi zijn!»

Met de bloempjes in haar schortje, liep Marie naar eene villa, waar eene dame stond, en de kinderjuffrouw, zeker denkend, dat Leentje wat met die bloempjes speelde, dacht niet aan betalen.

«Mama! Bloempjes van een bedelkind!» riep Marie hare Mama toe.

«Bah, kind, gooi weg! Het is vies onkruid,» sprak Mama en terwijl Marie de bloempjes uit haar schortje schudde, bromde Mevrouw op de kinderjuffrouw om hetgeen deze gedaan had.

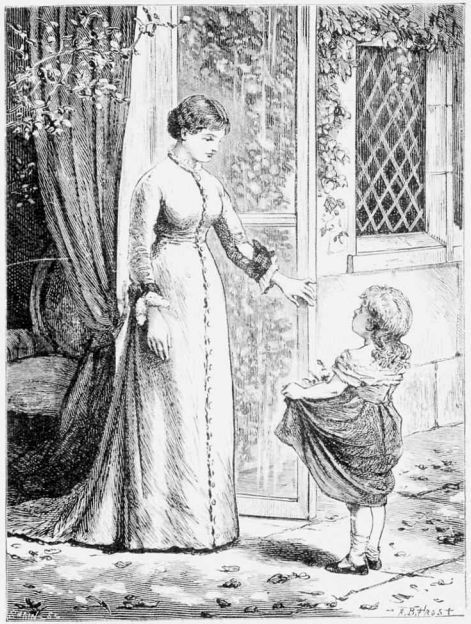

„Bah, kind, gooi weg! Het is vies onkruid!" (Bladz. 74.)

En alles, alles hoorde Leentje aan.

Ze had «vies bedelkind» gehoord, — ze hoorde, dat die dame hare bloempjes «vies onkruid» noemde, en... de kinderjuffrouw had haar niet eens betaald!

O, Leentje, arm, arm Leentje! Ze kon geen bloempjes en draadjes meer zien van al het water, dat in hare oogen kwam!

De Mevrouw zag het kind weenen en kwam nu bij de bank.

«Wat scheelt eraan, kind?» vroeg ze, en nu klonk diezelfde stem zacht en vriendelijk.

Leentje wilde wat zeggen, maar kon niet spreken. Achter in de keel zat eene prop, eene leelijke prop, en de woorden bleven achter die prop zitten.

Toen er geen antwoord kwam, dacht de dame zeker, dat Leentje boos was en ging heen.

Meer dan een uur zat het kind daar op het bankje! Ze behoefde nu niet op hare eigen teentjes te trappen om van de pijn wakker te blijven. Eene andere pijn, daar binnen op de plek, waar haar hartje zoo dikwijls klopte, als ze zoo erg moede was, daar deed het nu erg, heel erg pijn.

Eindelijk stond ze op met de ruikertjes, die ze verbonden, en anders gerangschikt had, en ging ze naar het bosch. Maar de vele wandelaars haastten zich om uit het bosch te komen; ze hadden geen tijd om naar het bloemenmeisje te kijken. Er kwam met volle vaart een zwaar onweder op.

Wat hoorde ze daar boven de boomen roepen?

O, wat harde, wat vreeselijke stem riep daar in de hoogte: «Van onder! Van onder! Van onder!»

Die stem, die harde, die vreeselijke, ze was de machtige stem van het onweder!

Opeens alles, alles licht in het donkere bosch, en onmiddellijk na dat licht, dreunend, al maar, al maar dreunend, voortrollend door de bladeren en takken.

«Van onder! Van onder!»

Het was om niet te doorstaan, en midden op het doorweekte bosch-

pad viel Leentje bij hare bloempjes neer en hoorde niet meer: «Van onder!» roepen.

Toen ze weer tot zichzelve kwam lag ze thuis in de woonkamer op een zoogenaamd «kermisbed» door Moeder op twee stoelen gemaakt voor het kind, dat door twee agenten, die haar in het bosch gevonden hadden, zoo thuis gebracht was.

De «Bus-dokter» zat bij haar en zeide: «Vrouwtje, je kind is op en af! Het kan niet meer, en moet eenige weken rust hebben. Je zoudt het zieltje op het kerkhof brengen!»

„Ik wou gaan slapen!" (Bladz. 78.)

Leentje op het kerkhof? Neen, dat wilde Vrouw Vandera niet. Leentje zou rust hebben, en zij, arm Moedertje, zou nog maar wat harder werken. Als ze des avonds thuiskwam, ging ze met bouquetten van papieren-bloemen, die ze des nachts maakte, en die Leentje overdag leerde knutselen, de straat op.

Maar papieren bloemen geven geen geur, en ze waren zoo gebrekkig gemaakt. De meesten lachten haar uit, en kochten niets.

De straatjongens scholden haar voor «Papieren Barones»!

En de armoede daar op dat zolderkamertje werd met elken dag grooter.

En de krachten van de lieve «Papieren Barones» werden met elken, elken dag minder!

Laat op een' avond kwam ze naar huis. Drie uren lang had ze door een' fijnen motregen langs de straten geloopen, en niets, niets verkocht!

Op weg naar huis kwamen zingende matrozen haar tegen. Ze dansten om haar heen, haalden de papieren bouquetjes uit haar mandje en zetten die op hunne mutsen.

«Geeft me een' cent voor elk bouquetje, jongens,» waagde vrouw Vandera te zeggen. «Ik vraag het voor mijn zwak, ziek meisje!»

Matrozen zijn ruw van buiten, maar hun hart, och, hun hart is week, als was.

«Een kwartje voor de bloempjes, vrouwtje, hier!» zeide een hunner, en een ander zei: «Wat, jij met je kwartje! Hier is een achterwiel, mager spook! Morgen is toch alles gevlogen!»

Een rijksdaalder kwam naast het kwartje, en zingend en dansend, met papieren bloempjes op de mutsen, liepen de matrozen verder.

«God, de goede God zegene je, mannen!» zoo bad vrouw Vandera de matrozen na.

In een' winkeltje wat brood en kaas gekocht, en dan naar huis! De donkere nacht was nu zoo licht voor de «Papieren Barones».

Daar kwam ze voorbij de stoep van een huis.

Op die stoep lag een arme jongen.

Ze ging er heen, raakte hem aan en vroeg vriendelijk: «Zeg, jongen, je slaapt toch niet?»

De jongen richtte zich op en zei: «Ik wou gaan slapen!»

«Maar, jongen, slapen op eene stoep en dan in den regen! Waarom ga je niet naar huis?»

«Naar huis? Eerst een huis hebben!»

«Heb je geen huis? Waar sliep je dan den vorigen nacht?»

«Voor eene wagenmakerij onder eene kar! Maar een agent joeg me weg! Jammer, ik lag er zoo lekker op een' bos stroo!»

«Kom, dat kan toch niet?»

«Niet kunnen? Of het kan! Het was er veel lekkerder liggen dan op de stoep van den rijken Jonker, die iederen dag met de vier rijdt!»

«De Jonker uit het Westerpark bedoel-je?»

«Precies, daar woont hij!»

«En heb je daar een' nacht op de stoep geslapen?»

«Eén nacht? Mensch, laat naar je zien, eer het erger wordt! Ik heb er misschien wel veertien dagen gelegen. Maar eergisteren nacht kwam de Jonker wat laat thuis. Ik lag niet op de stoep van de voordeur, maar op de stoep van de deur, waar de menschen bellen moeten, als ze wat voor de keuken hebben. Daar kreeg zoo'n mooi opgepoetste palfrenier me in de doppen, en, nu ja, de rest begrijp je wel! Ik werd met een paar opstoppers weggejaagd!»

«En hoe komt het, dat je geen huis hebt? Ben je van je Vader en Moeder weggeloopen?»

«Weggeloopen? Niks van aan. Vader was matroos en verdronk, en Moeder stierf eene week of drie geleden... gele-den aan... aan... de tering.»

De stem van den ruwen jongen hokte toen hij dat zei. Maar uit dat snikkend hokken sprak een hart, dat lief, veel lief had gehad.

Vrouw Vandera, die in de kerk dikwijls zoo weinig van den Geestelijke begreep, omdat ze zoo ongeletterd was, verstond de stem van het hart, welke daar zoo rauw klonk, terstond, en bewogen zeide ze: «Maar was er dan niemand, niemand, die voor je zorgde? Er is toch meer dan één weeshuis in de stad!»

«Naar een weeshuis? Dank-je! Maarten zal wel oppassen, dat hij daar niet komt! Liever op eene stoep of onder eene kar op straat, dan in een weeshuis of gesticht! Ik wil vrij, heelemaal, heelemaal vrij zijn!»

«Kom, jongen, dan raak je nog in de gevangenis!»

«Ook al goed! Wat geef ik er om?»

«Zou je Moeder er ook niet om gegeven hebben?»

«Moeder? Moeder? O, ja, die wel, die wel, ja, ja, die - die - die wel, maar, och, ze - is - dood! Dood! En - nu - nu - is Maartén alleen!»

«Dus in het geheel geen familie?»

«Ja, ja, Vaders Vader leeft nog. Hij is zelfs rentenier. Hij heeft ruzie met Vader gehad om Moeder. Die ouwe gierigaard kon Moeder niet zien. Ik wil hem niet zien! Neen, ik wil niet! Moe-der-was- - zoo-goed! O, een-een-En-gel-was ze, ja, een- -Engel! Moe-Moe-Moe-lieve-lie . . .»

„Ik werd met een paar opstoppers weggejaagd." (Bladz. 79.)

Snikken belette Maarten verder te gaan.

Diep bewogen legde vrouw Vandera hare hand hem op den schouder en vroeg: «Wil je met mij meegaan? Ik heb op de vliering nog wel een droog slaapplaatsje voor je, en eene boterham heb ik ook nog wel voor je!»

Vrouw Vandera kon dat zeggen, want ze was immers zoo rijk? Ze had nog een rijksdaalder op zak!

Maarten keek haar aan en vroeg: «Meen je dat?»

«Ja, ja, arme, verlaten wees, dat meen ik!»

«O, ik ken je

wel! Gisteren heb ik je nog nageschreeuwd: «Papieren Barones»! Wil je me nu nog een droog slaapplaatsje op de vliering geven?»

«Zeker! Waarom niet?»

«Waarom niet? Vraag je dat nog?»

«Stellig! En waarom zou ik dat niet vragen, zeg?»

Maarten greep haar bij den arm en alweer hokte de stem toen hij vroeg: «Ben je dan ook eene Moeder?»

«Ja, kind, ja! Ik heb twee meisjes!»

«En je man is in de gevangenis!»

Vrouw Vandera ontstelde bij die vraag, maar zeide toch ronduit: «Ja!»

«Dan ga ik met je mee! Al klaar!» sprak Maarten en weldra waren de twee nu op weg naar huis.

Wat keek Leentje vreemd op! Lotje sliep al.

«Leentje zeg-je? Is dat leelijke meisje met die bleeke wangen, dat lange zwarte haar en die groote oogen, Leentje? Kom, dat meen je toch niet?»

O ja, ik meen het wel degelijk! Dat meisje is Leentje! Niemand anders!

«Dat kan toch niet! Een mensch kan niet zoo veranderen! Mooi was ze nu wel niet! Dat zagen we wel toen ze daar met Lotje onder die pakkist stond, maar beeldschoon was ze in vergelijking met nu! Nu is ze een spooksel! En dat, dat is Leentje! Hoe is dat toch mogelijk?»

Och, mijn beste, ziek-zijn en armoede lijden maken zooveel mogelijk, wat een gezond kind, dat geen armoede lijdt, eenvoudig onmogelijk noemt.

Het is Leentje het bloemen-meisje, niemand anders, ik verzeker het u.

Maarten keek bij het flauwe licht van het kleine petroleum-lampje eens rond, en zeide ruw, maar openhartig: «Zoo, dat is hier ook al geen vetpot, dat zie ik wel! Maar, één geluk, dat droge plekje op de vliering kost je geen geld, vrouw... hoe heet je ook?»

«Vrouw Vandera!»

«Vrouw Vandera, zoo, zoo, Vrouw Vandera! Zeg, zal je niet boos worden, als ik je wat vraag?»

«Neen, mijn jongen, als het maar niet wat leelijks is!»

«Wat leelijks? Denk je soms of ik je vragen wil, of ik je «Papieren Barones» mag noemen?»

«Neen, dat wil je nu niet meer vragen, dat weet ik beter. Wat is je vraag?»

Maarten naderde haar, greep allebei hare handen en terwijl groote tranen uit de brutale oogen vielen en langs de groezelige wangen biggelden, vroeg hij, vreeselijk stotterend: «Nu dan, nu, mag-mag ik je Moeder, Moeder noemen? Mag ik?»

«Arme, arme Maarten, ja, ja, kind, dat mag je, dat mag je!»

En wat deed die liederlijke straatjongen me daar nu?

Die liederlijke straatjongen ging voorover op den grond liggen snikken, snikken, snikken!

Opeens sprong hij op, sloeg de armen om vrouw Vandera's hals en bijna jubelend klonk het: «Moeder, lieve, lieve Moeder!»

En terwijl hij dat riep, was het, alsof er een Engel in dat armoedige vertrek trad, om dien drie armen de liefde van den Vader in den Hemel te brengen.

Zijne Liefde, Zijne rijke, onbegrijpelijk groote liefde en Zijne hulp, Zijne machtige hulp!

«En weet je wat ik nou doen zal voor dat droge plekje op de vliering, Moeder? Weet je 't?»

«Neen, Maarten! Hoe zou ik dat weten?»

«Ik zal je mooiere, veel mooiere papieren bloemen leeren maken! Ik heb de kunst afgekeken om ze te leeren maken, ja, om ze zelfs voor een dag of wat reuk te geven. Maar ik heb geen geld om het papier en ijzerdraad, dat er voor noodig is, te koopen, en geld voor een fleschje rozen-water heb ik ook niet.»

«Ik zal je het geld geven,» sprak Moeder, en toen ze verteld had, wat haar dien avond met de matrozen overkomen was, gaf ze, zonder een oogenblik eraan te denken, dat die «liederlijke straatjongen» haar wel bedriegen kon, een ledig medicijn-fleschje en den heelen rijksdaalder.

Snel liep Maarten er mee heen, en geen half uur later zat hij kunstrozen te maken.

Twee dagen later met mooi, heel mooi weer ging Leentje met wel zes ruikers van kunstig gemaakte papieren rozen, die zelfs een' reuk als echte rozen hadden, de straat op.

«Een kwartje het stuk vragen,» zeide Maarten, «en als ze afdingen, voor niet minder dan een dubbeltje verkoopen. Als het een beetje, beetje wil, dan breng je wel een gulden thuis. Dan ga ik nog ander papier koopen om ook anjelieren, viooltjes en geraniums te maken! Ik blijf hier bij Lotje en zal nieuwe bloemen maken, en wel voor den middagpot zorgen! Ga maar gauw heen!»

Met een vroolijk hopend hartje liep Leentje de straat op, maar een kwartje van elken ruiker maken, neen, dat ging niet! Voor een dubbeltje kochten de menschen in dezen tijd nu immers nog veel grooter ruikers van echte bloemen?

Meer dan een uur had ze al geloopen, en er nog maar twee verkocht tegen een dubbeltje het stuk.

«Hei meisje, meisje!»

Het was weer eene stem uit de hoogte en Leentje schrikte er van, hoewel ze niet riep: «Van onder!»

Ze keek op en zag nu voor een raam, toch niet zoo heel hoog of ze kon er met een sprongentje wel bij, een' ouden man staan.

«Heb je die ruikertjes te koop, kind?»

«Ja, Meneer, maar het zijn papieren bloemen!»

«Die houden tegen! Wat vraag je voor zoo'n ruiker?»

«Een kwartje, Meneer!»

«Veel geld voor papieren bloemen, meisje!»

«Ja, maar er is reuk aan, Meneer! Ruik u maar eens!»

Leentje stak een' ruiker in de hoogte. De oude man nam hem aan, rook er eens goed aan en zeide: «Ja, net als echte rozen!»

«Er is ook rozenwater in, Meneer!»

«Ja, ja, dat ruik ik. Verkoop je er veel?»

«Neen, Meneer, de negotie gaat slecht! Ze loopen je in de stad met echte bloemen onderstboven! Ik heb er nog maar twee verkocht!»

«Dus toch ook twee kwartjes ontvangen?»

«Leentje bloosde, en zei: «Neen, de menschen mogen afdingen. Ik vraag maar een kwartje en mag ze voor een dubbeltje laten, weet u!»

«Hoeveel heb je er nog?

«Met dien mee, vier Meneer!»

«Snoep je graag?»

«Neen, Meneer, ik snoep nooit. Ik mag niets anders snoepen dan elken dag een eitje om weer sterk te worden!» heeft de Dokter gezegd.

«Drinkt je Vader of je Moeder?»

Leentje wist best wat dat beduidde en dat hier geen water, melk, koffie of thee, ja, zelfs niet eens bier bedoeld werd, maar ze wist, dat die twee nooit iets van dat «andere» dronken, en daarom gaf ze hem onbeschroomd ten antwoord: «Neen, nooit, Meneer!»

„Ja, net als echte rozen!" (Bladz. 83.)

«Nooit? Nooit?»

«Nooit, Meneer!»

«En zeker arm? Heb je iederen dag, zooals de Dokter wil, een eitje?»

«Ja, erg, heel erg arm, Meneer! Om den anderen dag heb ik een eitje!»

«Geef de vier ruikers dan maar hier!»

Blozend, lachend, haast dansend van vreugde, stak Leentje ze hem toe, en toen ze de hand terugnemen wilde, liet de oude man er een gulden invallen en zeide: «Afdingen zal ik niet, en... je mag nog wel eens terugkomen!»

Wat me dat Leentje wegholde!

Doch de ziel was nog zoo zwak! Van het draven brak haar het zweet uit en ze moest, of ze wilde of niet, veel langzamer loopen. Ze vatte daardoor koude en den volgenden dag zeide de Dokter: «Erge koude gevat! Je mag er nog niet met de negotie op uit! Alleen met heel, heel mooi weer een uurtje in de middagzon wandelen!»

Wat hielpen nu de gulden en de twee dubbeltjes? Maarten kon met zijne verscheurde kleeren op straat geen bloemen gaan verkoopen, zoodat de «Papieren Barones» er des avonds weer op uit moest, maar ze kwam nu geen gulle matrozen tegen, die voor eene arme ziel een «achterwiel» over hadden.

Het begon er na een veertien dagen dus weer te spannen op dat zolderkamertje, en zóó erg te spannen, dat Maarten zeide: «Straks als de kerk uit is, ga ik bedelen, Moeder! Des Zondags is het druk op den weg naar het Bosch en in het Bosch ook. Al licht doe ik wat op!»

«De agenten, Maarten, en bedelen, bedelen, o, jongen!»

«Stil maar, Moeder! Ik zal niet bedelen. Kijk, ik heb nog zwam van den tijd dat ik alleen was. Ik liet dat zwam branden en liep er mee door het Bosch om de heeren voor een' cent te laten aansteken. Op een' Zondag heb ik er eens vijf en zestig cent mee opgehaald, en dat was zestig cent winst, want ik had maar voor een' stuiver zwam verbrand. Dat is nu, zooals wij jongens gewoon waren te zeggen: «bedelen met negotie». — En dat zal ik doen. Laten de agenten het dan zien, ze mogen! Ze pakken me niet op, want — ik bedel immers niet!» —

De kerkklok liet vriendelijk: «Kom-kom! — Kom-kom! — Kom-kom!» hooren.

«Ik ga naar de kerk, Moeder! Ik mag immers wel?» vroeg Leentje.

«Och, ja, kind, je mag wel, maar dan moet je wat achteraf zitten! Je ziet er zoo geplukt uit, kind!»

»Ja, Moeder, ik zal op de «Bedelaars-bank» onder het orgel zitten. Daar zien ze me niet zoo, en ik kan alles toch goed hooren, al kan ik den preekstoel niet zien!»

«Kom-kom! — Kom-kom! — Kom-kom!» luidde de klok toen Leentje zich, na gebeden te hebben, op de «Bedelaars-bank» neerzette. —

De Geestelijke kwam op den kansel, en hoewel zij hem niet zag, hoorde ze toch alles, alles, en telkens, telkens verstond ze die woorden: «Er valt geen muschje op aarde, zonder den wil van uw' Hemelschen Vader!»

«O, o,» dacht Leentje, «als dat zoo is, dan zal Hij ons ook niet vergeten. We zijn toch nog wel wat meer dan een muschje!»

De dienst was ten einde en bemoedigend stond Leentje op. Dat muschje ook, och, dat

muschje, en die Vader, die er voor zorgt! Wie weet hoeveel Maarten 's middags met zijn «bedelen met negotie» zou verdienen!

Niemand had haar opgemerkt zoo dacht ze,' maar ze had zich vergist. Niet ver van haar af zat de oude heer aan wien ze vier ruikertjes verkocht had, en deze had gezien hoe ze alles, alles volgde van het begin tot het einde, ja, hij zag goed aan hare lipjes dat ze telkens heel zacht «muschje» en «Vader» zeide. —

«Ik ben nieuwsgierig waar dat arme kind woont! Wat ziet ze er naar uit! Zeker nog niet genoeg eitjes!» fluisterde hij en volgde haar, ja, brutaal als hij was, klom hij haar na, vijf hoog! En pas was hij binnen of het klonk: «Grootvader! Grootvader!»

Het was Maarten, die dat riep.

— — — — — — — — — — — — — — — —

Dien middag ging Maarten niet naar het Bosch, niet «bedelen met negotie».

Waarom niet?

Maarten ging dien middag met zijne tweede Moeder, Leentje, Lotje en Grootvader, die hem «mijn jongen» genoemd en aan het hart gedrukt had, naar een plekje buiten de stad.

Dat plekje heette «Algemeene begraafplaats».

«Maar, o foei, Oom Piet brengt gij ons daar? Hoe akelig! Hoe treurig!»

Niemendal! akelig en treurig, beste kinderen! Gaat maar mede, want juist op die plaats zal er wat in uw hartje kloppen, dat spreekt van leven, van geluk en van vreugde.

De vijf traden het hek binnen en de wachter dacht er niet aan ze terug te sturen, al gingen ze ook juist niet naar dat gedeelte, waar de meeste mooie grafteekens stonden, maar wel naar den afgelegen hoek waar zij rusten, wier achterblijvenden zelfs geen graf voor de lieve overledenen betalen konden.

«Het wordt al treuriger en treuriger. Oom Piet!»

«Wacht maar, wacht maar, het licht, dat ik u zien laat, zal u des te mooier schijnen, het zal u doen ophouden treurig te zijn.

Langzaam naderen zij de plek.

«Hier werd Moeder begraven,» zegt Maarten. «Ik was geloof ik de eenige, die er van de familie was.»

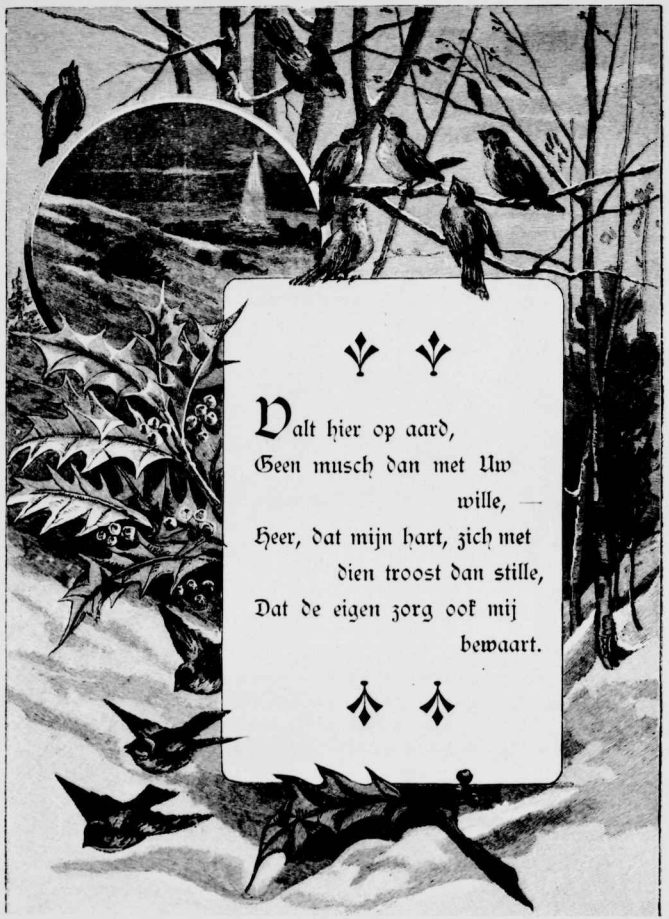
Valt hier op aard,
Geen musch dan met Uw wille, —
Heer, dat mijn hart, zich met dien troost dan stille,
Dat de eigen zorg ook mij bewaart.

«Ik was er ook, Maarten», zeide de oude heer, «maar je hebt me niet gezien. Je kon door je tranen niet heen zien!»

Daar waren ze op het graf en . . . daar stonden ze, de vier rozenruikertjes, die Maarten zelf gemaakt, die Leentje verkocht en die de oude heer gekocht had.

Maar even voor ze daar aankwamen, vlogen twee muschjes weg van het graf, en ieder muschje had een verkleurd en verregend papieren rozenblaadje van de kunstruikers in het snaveltje.

«De muschjes van den Lieven Heer,» deed Leentje zachtjes hooren.

Bij dat graf viel Maarten zijn' Grootvader ook om den hals, en waarom hij dat deed, zult ge immers wel begrijpen? En dat er uit de vochtige oogen een lachje van liefde en geluk straalde, dat begrijpt ge ook.

Na een poosje keerden allen terug, maar niet meer «vijf hoog» onder de hanebalken. Allen kwamen in het huis van den ouden heer, die o, zoo gezellig, met zijn' naamgenoot, zijn Maarten was. Allen bleven bij hem inwonen, allen. Zelfs Vader Vandera kwam daar toen zijn straftijd om was. Van armoede lijden was geen sprake meer, want Grootvader was rijk, en zij, die zoo voor zijn' Maarten gezorgd hadden, deelden eerlijk op in zijn' rijkdom en werden o, zoo gelukkig, omdat ze zooveel lief hadden. —

En als Leentje naderhand in het hartje van den zomer, als er volop te eten was, ja, zelfs midden in den winter, als de hongerdood arme vogeltjes van alle kanten bedreigde, stil, heel stil, bij het zien van honger-lijdende muschjes neuriede:

„Valt hier op aard
Geen musch dan met Uw wille,
Heer, dat mijn hart zich met dien troost dan stille.
Dat de eigen zorg ook mij bewaart!"

zult ge dat wel niet vreemd vinden, want het is zoo natuurlijk!

Ja, waar, erg waar is het, dat het zieltje, toen ze na die muschjes-preek, uit de kerk naar huis ging, o, zoo langzaam, wel eens twijfelde aan dat zorgen van den Hemelschen Vader voor een onnoozel muschje. —

Nu echter, nu, juichte ze van vreugde, als ze al het geluk zag waar-mee ze omringd was, en telkens, telkens klonk het dan in haar hartje: «'T is toch waar van . . . die muschjes!»

Oom Piet.

WEER VREDE.

Een broertjen en een zusje,
Die leefden steeds in vree.
Geen liever kind'ren waren
Op aard dan deze twee.
«Dat wil ik wel gelooven,»
Zoo sprak een nijdig kind,
«Dat jij zoo goed en aardig
Het met elkander vindt.
Jij laat je commandeeren!
Je broer is baas, en jij,
Je bent een Asschepoester!
Dat weet je nu van mij!» —
Het nijdig kind liep henen
Klein zusje was alleen,
En toen broer zeî: «Doe dit eens!» —
Zeî ze aanstonds snibbig: «Neen!
«Jij blijft maar commandeeren,
En ik lijk wel je meid!
Ik wil niet, dat 's voor ééns nu
En voor altijd gezeid!»
In broertjes oogen kwamen
Nu groote tranen staan,
En zuchtend keek hij daarop
Zijn zusje treurig aan.
Die kon dat niet verdragen.
Ze gaf hem gauw een kus,
En zeî: «Wil 't maar vergeven,
Ik ben je lieve zus.
Ze hebben kwaad gesproken,
Maar doet één dat alweer,

Dan stop ik bei mijne ooren
En hoor dien praat niet meer.»
Zus heeft ook vol berouwen
Haar woord getrouw gehouën.

«Ik wil het wel gelooven.»
Sprak korten tijd daarna
Een valschaard tot het broertje,
«Je laat je dwingen, ja,
En heelemaal regeeren;
Jij doet altijd haar zin,
Je bent haar slaaf, dat ben je,
En zij is Koningin!»
Broer dacht eens aan dien morgen
Toen zus ook had gehoord,
En zelfs terstond gedaan had
Naar 't valsch gesproken woord.
Hij zeî: Ja, ja, het is zoo,
Maar als ze alweer gebiedt
Dan zal ik daadlijk zeggen:
«Doe 't zelf, ik doe het niet!» —
Pas had hij zoo gesproken,
Of zusje kwam en bad:
«Och, broerlief, red uit 't water
Mijn' mooie, bonte kat!» —
Broer keek eens in het water
En sprak haar nijdig aan:
«Doe 't zelf, ik ben je knecht niet!»
En wou juist henengaan,
Maar zus sprong in het water
Haar worst'lend katje na,
Maar ach, ze kon niet zwemmen,
En zonk dan ook weldra.

Vergeten was nu broertje
Den valsch gegeven raad.
Hij zou zijn zusje redden,
En — 't was een' heldendaad;
Want vreeslijk diep was hier toch
Het water, en heel woest
De stroom; maar aarz'len ging niet,
Of zus verdronk; het moest.
En — zie, 't mocht hem gelukken,
Wat hij begonnen had;
Hij redde van den dood toch
Zijn zusjen en haar' kat.
Ziek werd van schrik het meisje
En toen zij beter was,
En buiten mocht gaan wandlen,
Kwam ook haar broertje ras.
Hij knielde voor haar neder;
Hij zag haar smeekend aan,
En bad: «O, zus, vergeef mij!
«Ik heb heel slecht gedaan!» —
Zij kuste hem op 't voorhoofd
En zei: «Toe, niet getreurd,
«Eens deed ik ook heel leelijk
En elk had nu een' beurt!»
De vrede was gesloten
En nimmer weer gestoord
En nooit heeft één der twee nog
Naar boozen raad gehoord.

Ze bleven vol vertrouwen,
Veel van elkander hou-en.